

31.12.2003

261/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Raino Marttunen

ULKOMAALAISASIOIDEN KÄSITTELYN NOPEUTTAMINEN HELSINGIN POLIISILAITOKSELLA

1

KANTELUKIRJOITUS

Kantelija arvosteli 21.2.2002 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen ulkomaalaispoliisin (ulkomaalaispoliisi) menettelyä oleskelulupahakemuksia käsiteltäessä. Kantelun mukaan eri puolilla Suomea asuvat ulkomaalaiset eivät olleet keskenään yhdenvertaisessa asemassa, koska samanlaisen asian käsittely kesti useimmissa kunnissa vain pari viikkoa, mutta Helsingissä useita kuukausia.

2

SELVITYKSET

Kirjoituksen johdosta sisäasiainministeriö on hankkinut selvityksen Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselta sekä antanut asiasta oman lausunnon. Jäljennökset näistä asiakirjoista lähetetään päätöksen mukana kantelijalle tiedoksi.

Ulkomaalaispoliisin selvityksessä 14.6.2002 on lähemmin selostettu ulkomaalaisasioiden käsittelyä ja lupahakemusten käsittelyaikaan vaikuttavia tekijöitä. Ulkomaalaispoliisille jätetään vuosittain 10 300 - 11 500 oleskelulupahakemusta ja sen tiloissa asioi vuosittain noin 45 000 asiakasta. Tämän lisäksi muun muassa puhelintiedusteluja tuli useita kymmeniä tuhansia vuodessa. Yhdenvertaisuus oleskelu- ja työlupahakemusten käsittelyssä ei voi ulkomaalaispoliisin mukaan toteutua valtakunnallisesti muuten kuin siten, että ulkomaalaisasioiden keskusviranomainen eli Ulkomaalaisvirasto ratkaisee kaikki hakemukset.

Oleskelu- ja työlupien keskimääräinen käsittelyaika oli ulkomaalaispoliisissa noin kolme kuukautta, mikä oli myös tulossopimuksen tavoitteen mukainen käsittelyaika. Henkilöstömäärää ei ollut viime vuosina juuri lisätty, vaikka tehtävien määrä oli merkittävästi kasvanut. Henkilöstön vaihtuvuus oli ollut myös suurta. Myös ulkomaalaispoliisin toimitilat Kaartin poliisitalossa olivat logistisesti varsin epätyytyttävät ja hidastivat työnkulkua. Työn suorittaminen eri vaiheineen tapahtui neljässä eri kerroksessa.

Sisäasiainministeriön poliisiosaston lausunnon mukaan ulkomaalais säädökset eivät asettaneet lupa-asian käsittelylle selkeitä määräaikoja. Yleiset hallinnon periaatteet kuitenkin edellyttivät, että asiat

viranomaisessa käsitellään asianmukaisesti ja ilman erityistä viivytystä. Helsingin kihlakunnan poliisilaitos oli lausunnon mukaan ryhtynyt toiminnan kehittämiseen aloittamalla uusien tilojen etsimiseen ja kehittämällä työnkulkua.

Poliisiosasto on ilmoittanut asettaneensa 28.5.2002 työryhmän selvittämään ulkomaalaisasioiden hoitamista Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksessa.

Hankitun selvityksen mukaan poliisiosaston lausunnossa mainitun **työryhmän mietintö** (ulkomaalaisasioiden resurssointi Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksessa) on valmistunut 2.9.2002. Mietinnön mukaan ulkomaalaispoliisin työtehtävien tarkoituksenmukainen hoitaminen edellyttäisi merkittävää henkilöstölisäystä. Työryhmän mukaan ulkomaalaispoliisille tulisi myös saada toimitilat, jotka vastaisivat tarkoituksenmukaisemmin työtehtävistä aiheutuvia tarpeita.

Kirjallisten selvitysten jälkeen asiaa on vielä **tiedusteltu puhelimitse** kolmeen eri otteeseen (23.6., 23.10. ja 17.12.2003) ulkomaalaispoliisin johtajalta. Saatujen tietojen mukaan työtilanne ei ollut ainakaan parantunut tänä vuonna. Esimerkiksi oleskelulupa-asioiden määrä oli kasvanut noin 20 prosentilla. Henkilöstökään ei johtajan mukaan ole saatu lisää, mutta siitä huolimatta lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli pystytty työskentelyä edelleen tehostamalla pitämään noin kolmessa kuukaudessa.

Ulkomaalaispoliisin johtajan ilmoituksen 17.12.2003 mukaan henkilöstötilanteeseen on vuonna 2004 tulossa hieman parannusta. Ulkomaalaispoliisi tulee muutamaa uusiin, toimivampiin tiloihin Malmille ensi vuoden alku kuukausina, mikä tulee myös osaltaan nopeuttamaan työntekoa.

Arviointia

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Niin kuin kantelussakin todetaan, kestää ulkomaalaisasioiden käsittely Helsingin ulkomaalaispoliisissa jonkin verran pitempään kuin muualla maassa. Esimerkiksi Tampereen poliisilaitoksella 5.12.2003 suorittamani tarkastuksen yhteydessä kävi ilmi, että ulkomaalaisasioiden keskimääräinen käsittelyaika siellä oli noin neljä viikkoa. Helsingissäkään käsittelyaikoja ei mielestäni selvityksen perusteella voi pitää niin pitkinä, että tilannetta voitaisiin pitää suorastaan perustuslain vastaaisena.

Ottaen huomioon Helsingin selvästi suurimmat asiakas määrät ei täydelliseen yhdenvertaisuuteen ole nähdäkseni mahdollista päästä muutoin kuin keskittämällä lupa-asioiden käsittely yhteen paikkaan. Kuitenkin esimerkiksi Ulkomaalaisviraston käsittelyajat ovat vielä Helsingin ulkomaalaispoliisiakin selvästi pidemmät.

Ulkomaalaispoliisista 17.12.2003 saadun tiedon mukaan tilanne on hieman parantumassa siitä, mitä se oli selvityksenantohetkellä kesäkuussa 2002.

Henkilöstötilanteeseen on tulossa parannusta ja ulkomaalaispoliisi on saamassa uudet asianmukaisemmat toimitilat. Katson kuitenkin aiheelliseksi kiinnittää Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen huomiota tarpeeseen edelleen nopeuttaa ulkomaalaisasioiden käsittelyä. Muihin laillisuusvalvojan toimenpiteisiin ei asia saadut selvitykset huomioon ottaen anna ainakaan tässä vaiheessa aiheetta.